Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Tiende Afdeling)

20. juli 2017*

»Præjudiciel forelæggelse – urimelig handelspraksis – direktiv 2005/29/EF – anvendelsesområde – inkassoselskab – forbrugerkredit – overdragelse af krav – karakteren af retsforholdet mellem selskabet og debitoren – artikel 2, litra c) – begrebet »produkt« – gældsinddrivelseshandlinger, der foretages parallelt ved medvirken af en foged«

I sag C-357/16,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (øverste forvaltningsdomstol, Litauen) ved afgørelse af 20. juni 2016, indgået til Domstolen den 28. juni 2016, i sagen:

»Gelvora« UAB

mod

Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba,

har

DOMSTOLEN (Tiende Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, M. Berger, og dommerne A. Borg Barthet (refererende dommer) og E. Levits,

generaladvokat: E. Tanchev,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

— den litauiske regering ved D. Kriaučiūnas, A. Mikočiūnienė og G. Taluntytė, som befuldmægtigede,

— den italienske regering ved G. Palmieri, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato B. Tidore,

— den polske regering ved B. Majczyna, som befuldmægtiget,

— Europa-Kommissionen ved G. Goddin og A. Steiblytė, som befuldmægtigede,

* Processprog: litauisk.

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/29/EF af 11. maj 2005 om virksomheders urimelige handelspraksis over for forbrugerne på det indre marked og om ændring af Rådets direktiv 84/450/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/7/EF, 98/27/EF og 2002/65/EF og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 2006/2004 (direktivet om urimelig handelspraksis) (EUT 2005, L 149, s. 22).

2 Denne anmodning er indgivet under en tvist mellem »Gelvora« UAB og Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba (den nationale styrelse for beskyttelse af forbrugerrettigheder, herefter »styrelsen«) angående denne myndigheds beslutning om at pålægge det nævnte selskab en sanktion for at have udvist urimelig handelspraksis.

Retsforskrifter

EU-retten

3 13. betragtning til direktivet om urimelig handelspraksis har følgende ordlyd:

»For at opfylde Fællesskabets målsætninger gennem fjernelse af hindringerne på det indre marked er det nødvendigt, at medlemsstaternes nuværende divergerende generalklausuler og retsprincipper erstattes med noget andet. Det enkelte, fælles generelle forbud, som er fastsat ved dette direktiv, omfatter derfor urimelig handelspraksis, der forvrider forbrugernes økonomiske adfærd. For at understøtte forbrugernes tillid bør det generelle forbud ligeledes gælde urimelig handelspraksis, der finder sted uden for et aftaleforhold mellem en erhvervsdrivende og en forbruger eller efter indgåelsen af en aftale og under dens udførelse. Det generelle forbud suppleres af bestemmelser om de to typer handelspraksis, der forekommer allerhyppigst, nemlig vildledende handelspraksis og aggressiv handelspraksis.«

4 Dette direktivs artikel 2 bestemmer følgende:

»I dette direktiv forstås ved:

[…]

c) »produkt«: en vare eller tjenesteydelse, herunder fast ejendom, rettigheder og pligter

d) »virksomheders handelspraksis over for forbrugerne« (i det følgende også benævnt »handelspraksis«): en handling, udeladelse, adfærd eller fremstilling, kommerciel kommunikation, herunder reklame og markedsføring, foretaget af en erhvervsdrivende med direkte relation til promovering, salg eller udbud af et produkt til forbrugerne

[…]«

5 Artikel 3, stk. 1, i det nævnte direktiv 2005/29 er affattet således:

»Dette direktiv gælder for virksomheders urimelige handelspraksis over for forbrugerne, som fastlagt i artikel 5, før, under og efter en handelstransaktion i forbindelse med et produkt.«

Litauisk ret

6 Lietuvos Respublikos nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatymas (Republikken Litauens lov om forbud mod urimelig handelspraksis over for forbrugerne) af 21. december 2007 gennemfører direktivet om urimelig handelspraksis i national ret.

7 Denne lovs artikel 2, nr. 8, definerer begrebet »produkt«, mens lovens artikel 3, stk. 1, og artikel 3, stk. 2, nr. 1, fastsætter dels det generelle forbud mod urimelig handelspraksis, dels de vilkår, hvorunder en handelspraksis anses for urimelig.

8 I henhold til den nævnte lovs artikel 5, stk. 1, nr. 4, består en vildledende handling i afgivelse af usandfærdige oplysninger eller oplysninger, som kan forventes at vildlede gennemsnitsforbrugeren med hensyn til produktets pris, den måde, hvorpå prisen beregnes, eller en særlig prismæssig fordel.

9 Artikel 6, stk. 1, nr. 1, i loven om forbud mod urimelig handelspraksis over for forbrugerne bestemmer, at en handling, der foranlediger eller kan forventes at foranledige forbrugeren til at træffe en transaktionsbeslutning, som han ellers ikke ville have truffet, udgør en vildledende undladelse, når den udelader en væsentlig oplysning, som forbrugeren har behov for med henblik på at træffe en informeret beslutning. Denne lovs artikel 6, stk. 3, nr. 3, bestemmer, at oplysninger om priserne er af væsentlig karakter ved en opfordring til køb.

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

10 Gelvora, som er et privat inkassoselskab, indgik aftaler med en række banker om overdragelse af krav, i medfør af hvilke dette selskab erhvervede rettigheder til fordringer, der udsprang af forbrugerkreditaftaler, som de overdragende banker havde indgået med forbrugere. Med støtte i sine overdragelsesaftaler anlagde Gelvora sager med påstand om tilbagebetaling mod en række debitorer, i visse tilfælde parallelt med tvangsinddrivelsesprocedurer, der gennemførtes af fogeder på grundlag af endelige retsafgørelser.

11 I denne sammenhæng indbragte fire forbrugere en klage over Gelvora for styrelsen. Denne myndighed udtalte kritik af Gelvora for at have overtrådt de nationale bestemmelser om forbud mod handelspraksis, der anses for urimelig.

12 Styrelsen konkluderede, at Gelvoras handelspraksis var i strid med artikel 3, stk. 1, i loven om forbud mod urimelig handelspraksis over for forbrugerne, og pålagde selskabet en bøde på 3 475,44 EUR.

13 Gelvora anlagde sag ved Vilniaus apygardos administracinis teismas (den regionale forvaltningsdomstol i Vilnius, Litauen) med påstand om annullation af styrelsens afgørelse.

14 Ved dom af 18. maj 2015 frifandt denne ret styrelsen.

15 Retten fandt bl.a., at forholdet mellem debitorerne og Gelvora var et forbrugerforhold, og anså selskabet for en erhvervsdrivende, som forsynede forbrugerne med et produkt eller en tjenesteydelse, nemlig gældsadministration.

16 Gelvora har iværksat appel til prøvelse af denne afgørelse ved den forelæggende ret, Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Litauens øverste forvaltningsdomstol), hvilken ret har vurderet, at afgørelsen af den tvist, som er blevet indbragt for den, beror på en fortolkning af direktivet om urimelig handelspraksis.

17 Under disse omstændigheder har Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Litauens øverste forvaltningsdomstol) besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Er retsforholdet mellem et selskab, der har erhvervet rettigheder til en gæld i henhold til en aftale om overdragelse af krav, og en fysisk person, hvis gældsbyrde er opstået i henhold til en forbrugerkreditaftale, omfattet af anvendelsesområdet for [direktivet om urimelig handelspraksis], når selskabet foretager gældsinddrivelseshandlinger?

2) Såfremt svaret på spørgsmål 1 er bekræftende, omfatter udtrykket »produkt« i […] artikel 2, litra c), [i direktivet om urimelig handelspraksis] da handlinger foretaget i forbindelse med udøvelsen af rettigheder til gæld, der er erhvervet i henhold til aftalen om overdragelse af krav, i sammenhæng med gældsinddrivelse hos en fysisk person, hvis gældsbyrde er opstået i henhold til en forbrugerkreditaftale indgået med den oprindelige kreditor?

3) Er retsforholdet mellem et selskab, der har erhvervet rettigheder til en gæld i henhold til en aftale om overdragelse af krav, og en fysisk person, hvis gældsbyrde er opstået i henhold til en forbrugerkreditaftale, og hvilken gældsbyrde allerede er blevet fastslået ved en endelig retsafgørelse og overgivet til fogeden med henblik på fuldbyrdelse, omfattet af [anvendelsesområdet for direktivet om urimelig handelspraksis], når selskabet foretager parallelle gældsinddrivelseshandlinger?

4) Såfremt svaret på spørgsmål 3 er bekræftende, omfatter udtrykket »produkt« i […] artikel 2, litra c), [i direktivet om urimelig handelspraksis] da handlinger foretaget i forbindelse med udøvelsen af rettigheder til gæld, der er erhvervet i henhold til aftalen om overdragelse af krav, i sammenhæng med gældsinddrivelse hos en fysisk person, hvis gældsbyrde er opstået i henhold til en forbrugerkreditaftale indgået med den oprindelige kreditor og er blevet fastslået ved en endelig retsafgørelse og overgivet til fogeden med henblik på fuldbyrdelse?«

Om de præjudicielle spørgsmål

18 Med sine fire spørgsmål, som skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om retsforholdet mellem et privat inkassoselskab og en debitor, som misligholder en forbrugerkreditaftale, og hvis gæld er blevet overdraget til dette selskab, er omfattet af anvendelsesområdet for direktivet om urimelig handelspraksis, og, i bekræftende fald, om den praksis, som et sådant selskab udviser med henblik på at foretage en inddrivelse af sin fordring, er omfattet af begrebet »produkt« som omhandlet i dette direktivs artikel 2, litra c). Den forelæggende ret ønsker dernæst oplyst, om denne besvarelse forbliver identisk, såfremt forekomsten af gælden er blevet fastslået ved en retsafgørelse, og denne afgørelse er blevet overgivet til en foged med henblik på fuldbyrdelse.

19 Hvad indledningsvis angår spørgsmålet om, hvorvidt en aktivitet vedrørende gældsinddrivelse kan være omfattet af anvendelsesområdet for direktivet om urimelig handelspraksis, skal det for det første bemærkes, at dette direktivs artikel 2, litra d), ved at anvende en særligt bred formulering definerer begrebet »handelspraksis« som »en handling, udeladelse, adfærd eller fremstilling, kommerciel kommunikation, herunder reklame og markedsføring, foretaget af en erhvervsdrivende med direkte relation til promovering, salg eller udbud af et produkt til forbrugerne« (dom af 19.9.2013, CHS Tour Services, C-435/11, EU:C:2013:574, præmis 27).

20 For det andet følger det af artikel 3, stk. 1, i direktivet om urimelig handelspraksis, sammenholdt med 13. betragtning til dette direktiv, at direktivet gælder for urimelig handelspraksis, som en virksomhed måtte udvise, selv uden for et aftaleforhold, det være sig før eller efter indgåelsen af en aftale, eller efter indgåelsen af en aftale og under dens udførelse.

21 Udtrykket »med direkte relation til salg af et produkt« dækker derfor enhver foranstaltning, der træffes med relation ikke kun til indgåelsen af en aftale, men også til udførelsen af denne, og bl.a. de foranstaltninger, der træffes med henblik på at opnå betaling for produktet.

22 I den konkrete sag fremgår det af forelæggelsesafgørelsen, at de til Gelvora overdragede fordringer udspringer af leveringen af en tjenesteydelse, nemlig ydelsen af en kredit, hvis modydelse består i tilbagebetaling af kreditten i rater forhøjet med en forud fastsat rentesats.

23 Følgelig kan gældsinddrivelsesaktiviteter, såsom de i hovedsagen omhandlede, anses for et »produkt« som omhandlet i artikel 2, litra c), i direktivet om urimelig handelspraksis.

24 Dernæst ændres en sådan konstatering ikke af den omstændighed, der er anført i det første og det tredje præjudicielle spørgsmål, at inddrivelsesforanstaltningerne er vedtaget af en juridisk person, som har erhvervet en fordringsrettighed over for en forbruger som følge af den oprindelige långivers overdragelse af denne rettighed, og som agerer over for denne forbruger i egenskab af erhvervsdrivende.

25 Selv om et inkassoselskab, såsom Gelvora, ikke yder forbrugeren en forbrugerkreditservice som sådan, forholder det sig nemlig ikke desto mindre således, at den aktivitet, som selskabet udfører, dvs. inddrivelse af gæld, som det har fået overdraget, er omfattet af begrebet »handelspraksis«, der eventuelt er urimelig, som omhandlet i direktivet om urimelig handelspraksis, eftersom de foranstaltninger, som det vedtager, kan påvirke forbrugerens beslutning angående betalingen for produktet.

26 I denne sammenhæng har Kommissionen i dokumentet med overskriften »Retningslinjer for gennemførelsen/anvendelsen af direktiv 2005/29/EF om urimelig handelspraksis« af 25. maj 2016 (SWD(2016) 163 endelig), angivet, at gældsinddrivelsesaktiviteter bør anses for handelspraksis efter salget. Det fremgår desuden af de eksempler, som Kommissionen har citeret i dette dokument, at et vist antal nationale retsinstanser er af den opfattelse, at inkassoselskabernes aktiviteter er omfattet af dette direktivs anvendelsesområde.

27 Dels kan vilkårene for inddrivelse af et tilgodehavende, som en forbruger skal betale, imidlertid have en sådan betydning, at de på afgørende vis kan påvirke forbrugerens beslutning om at indgå en kreditaftale, især når de foranstaltninger, der vedtages med henblik på inddrivelsen, antager former som de i hovedsagen omhandlede.

28 Dels ville en udelukkelse af, at direktivet om urimelig handelspraksis kan finde anvendelse på kreditindfrielsesforanstaltninger i tilfælde af overdragelse af krav, kunne være til fare for den effektive virkning af den beskyttelse, som dette direktiv tillægger forbrugerne, idet de erhvervsdrivende kunne blive fristet til at adskille inddrivelsesfasen for ikke at blive underlagt det nævnte direktivs beskyttelsesbestemmelser.

29 Af denne samme grund har endelig den omstændighed, at gældens inddrivelighed er blevet fastslået ved en retsafgørelse, og at inkassoselskabet parallelt med denne fuldbyrdelsesprocedure indleder andre selvstændige inddrivelsesforanstaltninger, ikke nogen konsekvens for det afgivne svar.

30 Ud over at en indledning af sådanne foranstaltninger parallelt med en officiel fuldbyrdelsesprocedure ved en foged kan vildlede debitoren med hensyn til karakteren af den procedure, vedkommende står over for, kræver den effektive virkning af den beskyttelse, som direktivet om urimelig handelspraksis

sikrer forbrugeren, således, at den erhvervsdrivende, der har besluttet at agere selvstændigt med henblik på inddrivelsen af gælden, underlægges dette direktivs bestemmelser i forhold til de foranstaltninger, som den pågældende vedtager af egen drift parallelt med en tvangsfuldbyrdelsesprocedure.

31 På baggrund af disse betragtninger skal direktivet om urimelig handelspraksis fortolkes således, at dets materielle anvendelsesområde omfatter retsforholdet mellem et inkassoselskab og en debitor, som misligholder en forbrugerkreditaftale, og hvis gæld er blevet overdraget til dette selskab. Begrebet »produkt« som omhandlet i dette direktivs artikel 2, litra c), omfatter den praksis, som et sådant selskab udviser med henblik på at foretage en inddrivelse af sin fordring. I denne forbindelse er det uden betydning, at gælden er blevet fastslået ved en retsafgørelse, og at denne afgørelse er blevet overgivet til en foged med henblik på fuldbyrdelse.

Sagsomkostninger

32 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Tiende Afdeling) for ret:

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/29/EF af 11. maj 2005 om virksomheders urimelige handelspraksis over for forbrugerne på det indre marked og om ændring af Rådets direktiv 84/450/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/7/EF, 98/27/EF og 2002/65/EF og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 2006/2004 (direktivet om urimelig handelspraksis) skal fortolkes således, at dets materielle anvendelsesområde omfatter retsforholdet mellem et inkassoselskab og en debitor, som misligholder en forbrugerkreditaftale, og hvis gæld er blevet overdraget til dette selskab. Begrebet »produkt« som omhandlet i dette direktivs artikel 2, litra c), omfatter den praksis, som et sådant selskab udviser med henblik på at foretage en inddrivelse af sin fordring. I denne forbindelse er det uden betydning, at gælden er blevet fastslået ved en retsafgørelse, og at denne afgørelse er blevet overgivet til en foged med henblik på fuldbyrdelse.

Underskrifter